

Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu- ja talousyksikkö

10.05.2023

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

VN/1114/2023

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolain muuttamisesta

1 Yleistä

Suunnittelu- ja talousyksikkö pitää valmisteltua hallituksen esitystä tarpeellisena. Suunnittelu- ja talousyksikkö yhtyy esitysluonnoksessa todettuun kantaan, ettei esityksellä ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Taloudelliset vaikutukset muodostuisivat käytännössä vain määrääjäksi virkaan nimitettävien kadettien palkkakustannuksista, jotka olisivat Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin suhteutettuna verrattain vähäinen menoerä.

2 Tarve poiketa julkisista hakumenettelyistä

Rajavartiolaitoksen tehtäviä ja asemaa Suomen puolustusjärjestelmässä koskevassa alaluvussa (2.1.1) eritellään myös Rajavartiolaitoksen sotilas- ja siviilivirkoja. Luvun ensimmäisessä kappaleessa olisi asianmukaista ja alaluvussa käsiteltävään aiheeseen liittyen keskeistä todeta, että Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:ssä säädettyjen sotilasvirkojen lisäksi Rajavartiolaitoksessa voi lisäksi olla muita virkoja sekä määräaikaisessa virkasuhteessa olevaa henkilökuntaa. Sen sijaan viittaus tasavallan presidentin asetukseen 637/2005 Rajavartiolaitoksen sotilasarvoista (ym.) on tarpeeton tässä yhteydessä.

Suunnittelu- ja talousyksikkö pitää tarkoituksenmukaisena, että tiettyjä valmiuden ja maanpuolustuksen kanalta keskeisiä siviilivirkoja voitaisiin täyttää ilman julkista hakumenettelyä. Luvussa korostuu uusi tieto- ja kyberturvallisuusyksikkö, mutta tekstissä voisi mainita, että valmiuden tai maanpuolustuksen kannalta keskeisiä siviilivirkoja voisi täyttää ilman julkista hakumenettelyä myös muihin Rajavartiolaitoksen tehtäviin liittyen, esimerkiksi sotilaallisiin johtamisjärjestelmiin liittyviin teknillisen alan tehtäviin tai muihin valmiuden ja maanpuolustuksen kannalta keskeisiin asiantuntijatehtäviin Rajavartiolaitoksen esikunnan raja- ja meriosastolla.

Esityksen sivulla 6 mainitaan, että "Uudessa tieto- ja kyberturvallisuusyksikössä on sekä sotilas- että siviilivirkoja." Rajavartiolaitoksen virat on perustettu Rajavartiolaitokseen ja sijoitettu hallintoyksiköihin, ei tiettyyn yksikköön. Oikeampi tapa ilmaista asia olisi: "Uudessa tieto- ja kyberturvallisuusyksikössä on sekä sotilas- että siviilitehtäviä."

3 Kadetit Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena

Suunnittelu- ja talousyksikkö pitää tarkoituksenmukaisena, että Raja- ja merivartiokoululla opiskelevia kadetteja voitaisiin määrätä suorittamaan myös muita tehtäviä kuin koulutukseen liittyviä harjoituksia, jos se on tarpeen Rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvien vakavien erityistilanteiden hoitamiseksi.

Esitysluonnoksen sivulla 18, ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että "Raja- ja merivartiokoululle saapuneet kadetit ovat jo pitkällä opinnoissaan ja suorittaneet lähes vuoden asepalveluksen, joten heillä olisi tässä vaiheessa erilaisiin tukitehtäviin soveltuvaa osaamista." Kohdassa voisi korostaa, että kadeteilla on takanaan kaksi vuotta sotatieteen opintoja takanaan saapuessaan Raja- ja merivartiokoululle. Nyt virkkeessä korostuu näiden opintojen kustannuksella vajaan vuoden mittainen asepalvelus. Opintojen laajuus tässä vaiheessa tulee ilmi myöhemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esitysluonnoksen mukaan Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:än liittäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan Raja- ja merivartiokoululla upseerin koulutusohjelmassa opiskeleva kadetti voitaisiin nimittää määräajaisesti sotilasvirkaan, mistä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Esityksessä voisi käydä selkeämmin ilmi, mikä olisi tämän sotilasviran nimi, johon kadetti voitaisiin määrääjäksi nimittää, ja josta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Jos kyseessä ei olisi Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 9 §:n 1 momentissa säädetty upseerin virka, jonka täyttämisestä säädetään saman lain 12 §:n 1 momentissa, tulisi määrääjäksi virkaan nimittämisessä sovellettavaksi Rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 22 §, jossa säädetään nimittämisestä määrääjäksi virkaan tai virkasuhteeseen. Pykälän mukaan "Virkaan tai virkasuhteeseen enintään vuoden määrääjäksi nimittää hallintoyksikön päällikkö. Virkaan tai virkasuhteeseen yli vuoden määrääjäksi nimittää se viranomaisena, joka nimittää virkaan. Jos nimittävänä viranomaisena on tasavallan presidentti, virkaan tai virkasuhteeseen yli vuoden määrääjäksi nimittää kuitenkin valtioneuvosto."

Olettavasti kadetti nimitettäisiin vakavan erityistilanteen tapauksessa virkaan alle vuoden määrääjäksi, jolloin nimittävänä viranomaisena olisi hallintoyksikön päällikkö. Tämä arvioimiseksi olisi kuitenkin selvítettävä, mihin virkaan kadetti nimi-

tettäisiin määrääjäksi. Esitysluonnoksessa käy ilmi, että kadettia ei voisi nimittää nuoremman upseerin virkaan määrääjäksi, sillä upseerin viran kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tutkinto taikka sotatieteiden maisterin tai sotatieteiden kandidaatin tutkinto ja sotilasammattilliset opinnot.

Jos kadettia ei nimitettäisi nuoremman upseerin virkaan määrääjäksi, saattaisi tämä myös tarpeettomaksi hallituksen esitysluonnoksen sivulla 18 ja 22 mainitun seikan, että perustuslain 128 §:n 2 momentin nojalla tasavallan presidentti nimittää upseerit, ja kynnys kadetin nimittämiseen määräaikaaisesti esimerkiksi nuoremman upseerin virkaan saattaisi käytännössä olla varsin korkealla.

Suunnittelu- ja talousyksikön päällikkö
Eversti

Jaakko Olli

Tarkastuspäällikkö

Pietari Vuorensola

**Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 10.05.2023 klo 13:39.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.**

LIITTEET

JAKELU Rajavartiolaitoksen esikunta, oikeudellinen osasto
TIEDOKSI Rajavartiolaitoksen esikunta, henkilöstöosasto